

ombudsman
veřejný ochránce práv

Vazební věznice Liberec

Zpráva z návštěvy zařízení

Adresa zařízení:	Pelhřimovská 3/347, 460 62 Liberec 2
Zřizovatel:	Ministerstvo spravedlnosti
Ředitel:	plk. Mgr. Jan Hladík
Typ zařízení:	vazební věznice
Kapacita:	101 obviněných, 259 odsouzených
Datum návštěvy:	12. až 13. prosince 2018
Datum vydání zprávy:	10. dubna 2019
Návštěvu provedli:	Mgr. Bc. Ondřej Klabačka, Mgr. Barbora Matějková, JUDr. Jiří Matuška, JUDr. Milan Svoboda

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

Obsah

Úvodní informace	3
Systematická návštěva a její cíl	3
Zpráva z návštěvy a vyjádření zařízení	3
Charakteristika zařízení	5
Průběh návštěvy	5
Shrnutí	7
Bezpečnost	8
1. Důkladné osobní prohlídky	8
2. Používání donucovacích prostředků	11
3. Umísťování obviněných	11
Materiální podmínky	14
4. Vybavení cel	14
5. Oblečení	16
Průběh dne obviněného	19
6. Režimová opatření	19
7. Hygiena	19
8. Strava	21
9. Aktivity	21
10. Kontakt s vnějším světem	24
Další zjištění z návštěvy	27
11. Zdravotní péče	27
12. Systém žádanek	30
13. Vnitřní řád	30
14. Stížnosti	31
Přehled opatření k nápravě	33

Úvodní informace

Systematická návštěva a její cíl

Na základě ustanovení § 1 odst. 3 a 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, vykonávám činnost národního preventivního mechanismu, v jehož rámci provádím **systematické návštěvy míst (zařízení), v nichž se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě**. Důvodem omezení na svobodě je rozhodnutí orgánu veřejné moci, nebo závislost osoby na poskytované péči. Cílem systematických návštěv je posílit ochranu osob omezených na svobodě před všemi formami špatného zacházení.¹ Vazební věznice představují zařízení ve smyslu § 1 odst. 4 písm. a) zákona o veřejném ochránci práv.

Návštěvy probíhají zásadně neohlášeně a jejich provedením zpravidla pověřuji pracovníky Kanceláře veřejného ochránce práv.² Pracovníky jsou právníci a experti na danou oblast. Šetření spočívá v prohlídce zařízení, pozorování, rozhovorech s vedením, zaměstnanci a vězňnými osobami, studiu vnitřních předpisů zařízení a dokumentace včetně zdravotnické.³ Charakter návštěv je **preventivní, s cílem působit do budoucna** a zvyšovat standard podmínek věznění v České republice.

Zpráva z návštěvy a vyjádření zařízení

Z každé systematické návštěvy **pořizuji zprávu, jejíž součástí mohou být návrhy opatření k nápravě**. Zpráva slouží k dialogu se zařízením a jako vodítko k prevenci nebo odstranění špatného zacházení. Zpráva nepopisuje praxi zařízení, která odpovídá dobrým standardům zacházení. Proto může působit negativním dojmem. Prosím čtenáře, aby zprávu četli s tímto vědomím a nepovažovali mé závěry za nedocnění náročné práce zařízení.

Zprávu zašlu zařízení a vyzvu je, aby se k mým zjištěním a navrženým opatřením vyjádřilo.⁴ Jsem připravena zabývat se předloženými argumenty. Navržená opatření k nápravě jsou zpravidla různá svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení. Při jejich formulaci navrhuji také termín realizace, přičemž očekávám, že zařízení jej buď respektuje, anebo odůvodněně navrhne jiný termín. Pro snazší orientaci poskytuji v závěru zprávy jejich přehled.

---

1 Špatným zacházením se rozumí jednání, které nerespektuje lidskou důstojnost a dosahuje určitého stupně závažnosti (samo o sobě, nebo při kumulativním účinku jednotlivých zásahů). Ve věznici může mít špatné zacházení například podobu nezajištění bezpečí, nerespektování lidské důstojnosti, práva na soukromí anebo podobu nepřiměřeného používání donucovacích prostředků.

2 V souladu s § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv.

3 V souladu s § 21a ve spojení s § 15 zákona o veřejném ochránci práv.

4 Ustanovení § 21a odst. 3 a 4 zákona o veřejném ochránci práv.

- Bezodkladná opatření je třeba provést zpravidla do 7 dnů od obdržení zprávy. Je-li jejich realizace náročná, je třeba je provést v nejkratší možné době. Za bezodkladná pokládám opatření, která považuji za naléhavá a přikládám jim velkou důležitost, anebo která považuji za objektivně snadno realizovatelná.
- Opatření s delší lhůtou je třeba provést ve stanovené lhůtě, zpravidla do jednoho, tří, šesti měsíců, jednoho roku.
- Opatření s průběžným plněním formuluji tam, kde je třeba zavést do praxe určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Očekávám, že se tak stane bezodkladně a bude se dbát na uplatňování do budoucna.

Očekávám, že zařízení ve vyjádření ke zprávě (1) sdělí, že opatření bylo realizováno a jak, nebo (2) kdy a jak se tak stane, nebo (3) navrhne jeho alternativu.

Shledám-li vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů dostatečným, vyrozumím je o tom. Mohu si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je pak vysvětlení zjištěných pochybení, doložení navržených opatření k nápravě či hodnověrný příslib jejich realizace. **Neshledám-li vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů dostatečným**, vyrozumím o tom nadřízený úřad (případně vládu, není-li nadřízeného úřadu), případně informuji veřejnost.⁵ Rovněž mohu přijet na kontrolní návštěvu.

Po ukončení vzájemné komunikace **zveřejním anonymizovanou zprávu z návštěvy zařízení** (s výjimkou jmen osob pověřených vedením zařízení), včetně obdrženého vyjádření, na svých internetových stránkách⁶ a databázi Evidence stanovisek ochránce ESO.⁷

Po provedení série souvisejících návštěv **vydávám tzv. souhrnnou zprávu**. Tu také zveřejňuji a doručuji příslušným orgánům veřejné moci. V souhrnné zprávě bez vazby na konkrétní navštívené zařízení shrnuji svá zjištění a doporučená opatření k nápravě, navrhuji systémová doporučení, případně formuluji standard dobrého zacházení. Cílem také je, aby zpráva byla k dispozici nenavštíveným zařízením jako vodítko k odstranění nebo prevenci špatného zacházení.

---

5 Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

6 Veřejný ochránce práv - ombudsman [online]. Brno: © Kancelář veřejného ochránce práv [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <http://www.ochrance.cz/ochrana-osob-omezenych-na-svobode/>.

7 Evidence stanovisek ochránce (ESO) je dostupná z: <http://eso.ochrance.cz/Vyhledavani/Search>.

Charakteristika zařízení

Vazební věznice Liberec (dále jen „věznice“) stojí v běžné městské zástavbě v historické budově z roku 1877, která v letech 2001–2004 prošla rekonstrukcí.⁸ Ve věznici se nachází přijímací oddělení, oddělení s ostrahou se středním stupněm zabezpečení, oddělení s ostrahou s vysokým stupněm zabezpečení, krizový oddíl, uzavřený oddíl a oddělení pro výkon vazby,⁹ na něž byla systematická návštěva zaměřena.

Obrázek 1: Pohled na věznici z ulice U Soudu

Oddělení pro výkon vazby má celkovou kapacitu 101 obviněných, která byla v době návštěvy naplněna na 100%.¹⁰ Mezi obviněnými bylo 94 mužů (1 nezletilý) a 7 žen, přičemž napříč oběma pohlavími 35 osob byli cizinci a cizinky (deset různých státních příslušností).

Obvinění jsou ubytováni v celách na třech podlažích věznice, přičemž v přízemí je část se zmírněným režimem, která je vytvořena propojením tří místností, v jejichž rámci se mohou obvinění volně pohybovat. Ženy nemají vyhrazen vlastní oddíl. Ve standardním režimu vazby jsou na celách pohromadě dva až tři obvinění.

Průběh návštěvy

Návštěva proběhla ve dnech 12. až 13. prosince 2018 bez předchozího ohlášení. Ředitel byl o návštěvě osobně informován při jejím zahájení. Zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) mu předali pověření k provedení návštěvy, vyžádali si potřebnou součinnost a dokumentaci.

---

8 Vazební věznice Liberec. *Vězeňská služba České republiky* [online] © 2019 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/vazebni-veznice-liberec/o-nas/>.

9 Ustanovení § 3 písm. d) nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 37/2018, o vazebních věznicích a profilaci věznic Vězeňské služby České republiky.

10 Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky. *Týdenní statistické hlášení 12. 12. 2018*. Vězeňská služba České republiky [online]. <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2018/12/TSH-12.-12.-2018.pdf>.

Návštěvu provedli právníci Kanceláře veřejného ochránce práv Mgr. Barbora Matějková, Mgr. Bc. Ondřej Klabačka, JUDr. Jiří Matuška a JUDr. Milan Svoboda.

Zaměstnanci Kanceláře navštívili část věznice, v níž je vykonávána vazba. Hovořili s vedoucími zaměstnanci, dozorci, strážnými, lékaři, sociálními pracovníky, speciálními pedagogy, psychology, s ošetrovatelským personálem a s obviněnými. Na místě zastižený personál poskytl veškerou součinnost, za což děkuji.

Shrnutí

Systematická návštěva Vazební věznice Liberec byla zaměřena pouze na výkon vazby, přičemž jsem nezjistila, že by zde docházelo ke špatnému zacházení. Přesto jsou oblasti, v nichž doporučuji přijetí některých změn.

Nesouhlasím s přístupem věznice k provádění důkladných osobních prohlídek, o nichž je možné říci, že jsou prováděny systematicky plošně u všech obviněných bez individuálního zhodnocení rizik. Tuto praxi dlouhodobě kritizuji, protože ji v takovém rozsahu považuji za nepřiměřený zásah do důstojnosti prohlížených osob.

Obecně považuji za znepokojující, jakým způsobem tráví obvinění své dny, kdy většinu času jsou zavřeni na svých celách, a přístup ke smysluplným volnočasovým aktivitám je omezen. Nedostatečné množství aktivit obviněných je opakovaně kritizováno i Evropským výborem pro zabránění mučení (dále jen „Výbor CPT“).

Do budoucna bych přivítala, kdyby byl ze strany věznice přehodnocen přístup k obviněným, který se za současného nastavení pravidel místy podobá překonanému vojenskému. V současné době by také měl být zajištěn vyšší standard hygieny obviněných a čistoty jejich oblečení, než jak tomu je v navštívené věznici.

Na druhou stranu bych ráda ocenila, jakou péči věznice zajišťovala mladistvému obviněnému, který díky tomu trávil svůj čas ve vazbě smysluplným způsobem a ve společnosti osob, jež měly potenciál pozitivně formovat jeho osobnost. Stejně kladně hodnotím i zdravotní péči poskytovanou vězeňskou lékařkou, u níž lze jednoznačně hovořit o odborně orientovaném a profesionálním přístupu.

Věřím, že vedení věznice i jednotliví členové personálu přijmou má zjištění jako konstruktivní kritiku, která napomůže zlepšit podmínky ve věznici a prospěje jak obviněným, tak v konečném důsledku i personálu samotnému. Ve své zprávě nezmiňuji některé systémové nedostatky, které vedení věznice bez podpory nadřízených orgánů nedokáže ovlivnit, avšak i na ně se zaměřím prostřednictvím jiných nástrojů, např. souhrnnou zprávou ze série návštěv vazebních věznic.

Bezpečnost

Jedním z úkolů věznice je zajištění vnější i vnitřní bezpečnosti, v rámci jíž musí být zajištěna bezpečnost jak personálu, tak vězňených osob. Ke splnění tohoto účelu je využíváno kamerového systému, donucovacích prostředků, osobních prohlídek, systému prevence násilí a sebepoškození a dalších nástrojů. Práva a povinnosti obviněných jsou vtělena do vnitřního řádu. Současně ovšem zákon o výkonu vazby stanoví, že obviněný smí být „*podroben jen těm omezením, která jsou nutná ke splnění účelu vazby z hlediska jejího důvodu a k zachování stanoveného vnitřního pořádku a bezpečnosti. Ve výkonu vazby nesmí být ponižována lidská důstojnost obviněného a nesmí být podrobován fyzickému ani psychickému nátlaku.*“¹¹

1. Důkladné osobní prohlídky

Zachování lidské důstojnosti je jedním z lidských práv, která jsou zaručena všem osobám.¹² Proto i při provádění důkladných osobních prohlídek musí vězeňský personál toto právo obviněných respektovat.¹³ Provádění důkladných osobních prohlídek je více upraveno v nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky, které mimo jiné stanoví, že se k provedení této prohlídky přistoupí, jestliže existuje důvodné podezření založené na individuálním zhodnocení rizik, že obviněný má u sebe nebezpečné předměty nebo nepovolené věci.¹⁴ Přestože důkladné osobní prohlídky představují obecně zásah do lidské důstojnosti vězňených osob, v daném prostředí za účelem zajištění vnitřní bezpečnosti lze však tento zásah považovat za legitimní, pokud je prováděn přiměřeným způsobem.¹⁵

Ze shodného vyjádření jak personálu věznice, tak i obviněných vyplývá, že důkladné osobní prohlídky (zahrnující svlečení do naha a dřepování) jsou prováděny u všech obviněných před a po jakékoliv návštěvě. Tedy bez ohledu na to, zda se jde obviněný setkat se svými blízkými, advokátem nebo orgány činnými v trestním řízení. Tato praxe byla vysvětlena tím, že se v návštěvních místnostech až na výjimky nepoužívá dělicího skla, proto vzniká bezpečnostní riziko odůvodňující provádění důkladných osobních prohlídek.

---

11 Ustanovení § 2 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o výkonu vazby“).

12 Ustanovení čl. 10 odst. 1 usnesení České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, (dále jen „Listina základních práv a svobod“).

13 Ustanovení odst. 54.3 Evropských vězeňských pravidel, Doporučení výboru ministrů Rady Evropy – Recommendation CM/Rec(2014)3, (dále jen „Evropská vězeňská pravidla“).

14 Ustanovení § 89 odst. 1 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 23/2014, o Vězeňské a justiční strážci.

15 Tento názor zastával i můj předchůdce JUDr. Pavel Varvařovský, jak je patrné z jeho závěrečného stanoviska ze dne 6. prosince 2011, sp. zn. 645/2011/VOP/MS. Dostupné z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/2320>.

Paušálnost provádění důkladných osobních prohlídek dlouhodobě kritizují.¹⁶ Můj názor se mimo jiné opírá o bohatou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, například o rozhodnutí ve věci *Yankov proti Bulharsku*¹⁷ nebo *Frérot proti Francii*.¹⁸ Není možné považovat za přiměřené, pokud se vězněné osoby musejí důkladným osobním prohlídkám podrobovat plošně a v jejich rámci rovněž rutinně dřepovat či zvedat penis a šourek, aniž by existovalo reálné podezření odůvodňující tento postup.¹⁹

Opatření:

- 1) provádět důkladné osobní prohlídky individuálně na základě zhodnocení rizik (průběžně)**

1.1 Kamery v místnosti

Místnost, kde jsou prováděny důkladné osobní prohlídky obviněných mužů, je monitorována kamerou. Vězeňská služba může, je-li to nezbytné pro plnění jejích úkolů, pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy osob a věcí nacházejících se v objektech a prostorách jí spravovaných a střežených.²⁰

Nenamítám nic proti skutečnosti, že v místnosti, kde se provádějí důkladné osobní prohlídky, je instalována kamera. Tato kamera může sloužit k ochraně bezpečnosti obviněných i personálu věznice. Již dříve jsem konstatovala, že pokud jsou kamery používány ve věznicích např. na exponovaných chodbách či společných místech, kde může docházet k násilí, lze to za určitých podmínek právně akceptovat.

K používání kamery mám velmi vážnou podmínku, aby se k výstupu z této kamery mohl dostat pouze omezený okruh zaměstnanců věznice, kteří jsou stejného pohlaví jako prohlížená osoba. Neshledávám jako vhodné, potřebné a přijatelné, aby výstup z kamery musel být vyveden na některém z pracovišť věznice, kde ho může sledovat „živě“ k tomu pověřený zaměstnanec věznice. Připouštím však, že k ochraně bezpečnosti zaměstnanců věznice a vězněných osob má pořízení záznamu z této kamery a jeho uchování po určitou přiměřenou dobu svůj význam, aby následně bylo možné prošetřit stížnosti či případné

---

16 Zpráva ze systematických návštěv veřejného ochránce práv – Věznice 2016, s. 43. Dostupné z: http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ochrana_osob/ZARIZENI/Veznice/Veznice-2016.pdf.

17 „Důkladné osobní prohlídky mohou být při určitých příležitostech za účelem zajištění bezpečnosti a pořádku ve věznicích a předcházení trestní činnosti nezbytné. Musejí však být provedeny adekvátním způsobem a musejí být odůvodněné.“ Citace z rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Yankov proti Bulharsku* ze dne 11. prosince 2003, stížnost č. 39084/97, § 110.

18 „Důkladná osobní prohlídka, je-li v konkrétním případě nezbytná pro zajištění bezpečnosti a pořádku ve věznici či předcházení trestné činnosti, není sama o sobě ponižujícím zacházením ve smyslu článku 3 Úmluvy. Je tomu tak i tehdy, zahrnuje-li prohlídku intimních partií spojenou např. s předklonem a zakašláním. K ní však lze přistoupit jen tehdy, je-li absolutně nezbytná s ohledem na konkrétní okolnosti situace, v níž je prováděna, a existují-li konkrétní a vážná podezření, že dotčená osoba v dané části přechovává zakázané předměty.“ Citace z rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Frérot proti Francii* ze dne 12. ledna 2007, stížnost č. 70204/01, § 41.

19 SVOBODA, Milan, *Důkladné osobní prohlídky. České vězeňství*. 2015, č. 2, s. 22-23. ISSN 1213-9237.

20 Ustanovení § 21a odst. 1 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

incidenty, které se odehrály v místnosti určené pro provádění důkladných osobních prohlídek.

Obrázek 1 a 2: Místnost pro provádění důkladných osobních prohlídek

Obrázek 3: Výstup z kamery v místnosti pro provádění důkladných osobních prohlídek

Na druhou stranu jsou však pochopitelné stížnosti obviněných majících nepříjemný pocit z toho, že místnost, v níž se svlékají donaha, je sledována kamerou. Domnívám se, že kromě toho, že by měla kamera pouze vytvářet záznam, k němuž bude mít přístup omezené množství zaměstnanců, a to jen pro účely šetření věznice či jiného kontrolního orgánu, měli by o těchto skutečnostech být obvinění poučeni. Takové poučení lze umístit ve stručné podobě na tabulce při vstupu do prohlídkové místnosti, dále je lze uvést ve vnitřním řádu věznice, ale zejména považuji za vhodné, aby vězněné osoby byly o způsobu používání kamery před započítím prohlídky ústně poučeny příslušníkem Vězeňské služby České republiky (dále jen „příslušník“).

Opatření:

- 2) upravit kamerový systém v místnosti pro provádění osobních prohlídek tak, že bude pouze vytvářet záznam přístupný vybraným členům personálu, a to jen pro potřeby prošetření stížností a incidentů; o tomto poučovat prohlížené osoby (do 3 měsíců)**

2. Používání donucovacích prostředků

Pokud je to nezbytné k zajištění pořádku a bezpečnosti, je příslušník Vězeňské služby České republiky oprávněn při plnění svých úkolů použít donucovací prostředky²¹ proti obviněnému, jenž ohrožuje život nebo zdraví, úmyslně poškozuje majetek nebo násilím se snaží mařit účel výkonu vazby, či v dalších zákonem vymezených situacích.²² Příslušník smí použít donucovací prostředek, pouze pokud je to přiměřené účelu zákroku, a nezpůsobí tím újmu zjevně nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti zakázaného jednání. Předváděcí řetízky, pouta a pouta s poutacím opaskem může příslušník použít i při předvádění odsouzeného mimo objekt Vězeňské služby ČR, i když odsouzený přímo nenarušuje pořádek nebo nikoho neohrožuje.

Obvinění uvádějí, že je při eskortách do civilních zdravotnických zařízení příslušníci standardně poutají poutacím opaskem a nožními pouty. K použití těchto donucovacích prostředků by mělo být přistoupeno pouze v odůvodněných případech, a nikoliv plošně u všech obviněných. Vězeňská služba by měla rozhodovat vždy individuálně, zejména podle charakteru, tělesné konstituce a zdravotního stavu osobnosti eskortovaného, podle trestné činnosti, ze které je obviněn, podle poznatků z průběhu výkonu vazby a podle požadavku ošetřujícího lékaře.²³

Opatření:

- 3) donucovací prostředky používat při eskortách pouze v odůvodněných případech, nikoli plošně (průběžně)**

3. Umísťování obviněných

3.1 Ženy

Standards Výboru CPT uvádějí, že stát nese zodpovědnost za ochranu osob zbavených svobody před špatným zacházením, proto by obviněné ženy měly být zásadně umísťovány odděleně od mužů.²⁴ Obdobně řád výkonu vazby stanoví, že by obviněné ženy zpravidla měly být umístěny do vyčleněné části věznice. Pokud to není možné, tak do cel oddělených od ostatních vhodnou zábranou.²⁵

---

21 Ustanovení § 17 odst. 2 zákona o Vězeňské službě stanoví výčet donucovacích prostředků: *hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany, předváděcí řetízky, pouta, poutací popruhy, pouta s poutacím opaskem, slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek, obušek nebo jiný úderný prostředek, služební pes, vodní stříkač, zásahová výbuška, expanzní zbraně, úder střílnou zbraní, hrozba střílnou zbraní, varovný výstřel, vytlačování štítem, vytlačování vozidlem a prostředek k zamezení prostorové orientace.*

22 Ustanovení § 17 odst. 1 zákona o Vězeňské službě.

23 V tomto smyslu jsem se vyjadřovala již dříve například ve svém závěrečném stanovisku ze dne 16. října 2018, sp. zn. 5630/2018/VOP/JM. Dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/6266>.

24 Ustanovení odst. 24 desáté obecné zprávy o činnosti Výboru CPT ze dne 18. srpna 2000, CPT/Inf (2000) 13. Dostupné z: <https://rm.coe.int/1680696a74> či <https://rm.coe.int/16806cd36d>.

25 Ustanovení § 77 vyhlášky č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „řád výkonu vazby“).

Obviněné ženy byly ve vazební věznici umístěny v prvním i druhém patře, kde byly rovněž i cely obviněných mužů. Věznice nevytvořila žádné zábrany oddělující cely mužů a žen.

Vzhledem k tomu, že jsou ženy umístěny na stejném patře s muži, většina sloužících příslušníků byli muži. Ti však v rámci výkonu svých pracovních úkolů musí nahlížet do cel obviněných, přičemž současně nemohou vědět, zda se osoby na cele nepřevlékají či nejsou na toaletě. Problematické situace nastávají ve věznici při výměně vězeňského oděvu a prádla, k čemuž se budu vyjadřovat v následující kapitole.

Obrázek 4: Křídlo patra, v němž byli umístěni jak obvinění muži, tak i obviněné ženy

Je logické, že přeplněnost věznic má za následek obtíže v koordinaci umístování osob ve věznici, které je ovlivňováno různými dalšími faktory vedle genderového rozlišení obviněných. Nicméně soukromí obviněných žen by mělo být zachováno v co největší míře a bez výjimky by nemělo docházet k tomu, aby příslušníci-muži tyto ženy viděli odhalené.

Opatření:

- 4) systémově zajistit soukromí obviněných žen, aby nedocházelo k tomu, že je příslušníci uvidí, byť neúmyslně, neoblečené (bezodkladně)**

3.2 Zmírněný režim

Za splnění požadavků stanovených zákonem o výkonu vazby a řádem výkonu vazby je možné obviněného umístit do oddělení výkonu vazby se zmírněným režimem. V tomto oddělení se nachází ubytovací prostor se sociálním a kulturním zařízením, v němž se obvinění mohou v určeném čase volně pohybovat a stýkat se s dalšími obviněnými.²⁶ Jedná se o projev principu humanizace, jehož důsledkem je mimo jiné snížení intenzity zátěžových situací vyplývajících z uvěznění.²⁷ Současně ubytování zajišťované pro vězně, zejména pak veškeré prostory určené pro spaní, musí respektovat lidskou důstojnost a co možná nejvíce potřebu soukromí.²⁸

---

26 Ustanovení § 8 odst. 2 zákona o výkonu vazby.

27 FISCHER, Slavomil, ŠKODA, Jiří: *Sociální patologie. Závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, ISBN 978-80-247-5046-0, s. 203.

28 Ustanovení odst. 18.1 Evropských vězeňských pravidel.

V navštívené věznici byl oddíl vazby se zmírněným režimem tvořen kulturní místností spojenou se dvěma propojenými celami; každá pro šest obviněných. Pevně stavebně-technicky oddělené sanitární zařízení se nacházelo jak v kulturní místnosti, tak v jedné z cel. Průchod mezi celami je soustavně odemčen, a jedna z cel je tedy průchozí. Kulturní místnost je mimo jiné vybavená rychlovarnou konvicí, dřezem, televizí a telefonem. Na tomto oddíle není zřízena kužárna, obvinění proto kouří v kulturní místnosti. Současné provedení oddělení se zmírněným režimem působí několik problémů.

Obrázek 5 a 6: Oddělení výkonu vazby se zmírněným režimem

První z nich je z mého pohledu nedostatečné zajištění soukromí obviněným, kteří mají lůžka v průchozí cele. Většinu dne nemají klid kvůli obviněným procházejícím touto místností. Tímto se pro ně z možnosti využívat výhod zmírněného režimu stává obtěžující povinnost, kterou musí strpět.

Druhou je otázka kouření. Vzhledem k absenci kužárny na tomto oddíle jsou zde umístění nekuřáci vystaveni negativním účinkům pasivního kouření. Ti sice při rozhovorech uvedli, že jim cigaretový kouř nevadí, ale to neznamená, že je zdravotně nepoškozuje. Předpokládám, že by správa věznice do tohoto oddílu neumístila nekuřáka proti jeho vůli. Takto nastaveným režimem je obviněným nekuřákům pobyt ve zmírněné vazbě znemožněn, pokud se nechtějí pasivnímu kouření vystavit.

Mým cílem rozhodně není, aby nekuřáci byli v zájmu svého zdraví z tohoto oddílu přemístěni, vzhledem k tomu, že všichni obvinění zde umístění si pochvalovali benefity, které tento oddíl nabízí. Věznice však má povinnost zajistit ochranu zdraví těchto osob.

Opatření:

- 5) zajišťovat ochranu zdraví obviněných nekuřáků na oddíle se zmírněným režimem (průběžně)**

Materiální podmínky

---

4. Vybavení cel

4.1 Noční osvětlení

Zákon obviněným zaručuje právo na nepřetržitý osmihodinový čas spánku.²⁹ Ke splnění tohoto práva a současně k zajištění bezpečnosti, kdy personál vykonává pravidelné noční kontroly, je v celách nainstalováno kromě klasického osvětlení i osvětlení nočním svícením. Toto světlo umožňuje příslušníkům, aby zkontrolovali stav na cele, ale současně nerušili spánek umístěných osob.

Z několika rozhovorů s obviněnými však vyplývá, že některé noční směny při kontrolách používají denního svícení, jež je pro spánek rušivé (hlavně pro osoby spící na horních postelích). V případě, že se tak děje každou hodinu, věznice nedostává své povinnosti zajistit podmínky pro osmihodinový spánek obviněných. Z výpovědí se toto neděje na všech patrech a ani každou noc, záleží tedy na osobě konkrétního příslušníka, jak při plnění svých povinností postupuje. Rozsvícení denního osvětlení může též nastat omylem, nicméně personál by měl být opakovaně poučen, aby k tomu nedocházelo a obvinění v noci nebyli rušeni více, než je pro zajištění bezpečnosti nutné.

Opatření:

- 6) poučit příslušníky o nutnosti používání výhradně nočního svícení při nočních kontrolách cel (průběžně)**

4.2 Sanitární zařízení

Evropská vězeňská pravidla stanoví, že vězni musí mít přístup k hygienickým zařízením, která jsou zdravotně nezávadná a respektují právo na soukromí, a že všechny části věznice musí být stále udržovány v dobrém technickém stavu a čistotě.³⁰ Výbor CPT opakovaně upozorňoval, že pro zajištění soukromí vězňů není dostatečné, pokud je toto zařízení na celách pro více vězňů odděleno od zbytku místnosti pouze pomocí plastového závěsu.³¹ Současně se stavebně-technickým řešením oddělení sanitárního zařízení je třeba také zajistit jeho účinné odvětrávání. Rovněž je nutné, aby v této souvislosti byla zachována lidská důstojnost osob.³²

---

29 Ustanovení § 18 odst. 1 zákona o výkonu vazby.

30 Ustanovení odst. 19.1 a 19.3 Evropských vězeňských pravidel.

31 Zpráva pro vládu České republiky o návštěvě České republiky, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému a ponižujícímu zacházení nebo trestání ve dne 1. až 10. dubna 2014, CPT/Inf (2015) 18, odst. 53, (dále jen „Zpráva CPT z návštěvy ČR v roce 2014“) Dostupné z: <https://rm.coe.int/168069568d>.

32 Ustanovení čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

V navštívené věznici bylo sanitární zařízení odděleno od ostatního prostoru právě pomocí plastového závěsu a stavební příčky, jak vyplývá z fotografií. Toto řešení považuji za nedostatečné a nesplňující výše uvedené standardy. Současně si na nedostatek soukromí stěžovali i samotní obvinění, kteří tráví na celách většinu svého času s ostatními obviněnými. Toalety na celách měly být od zbytku místnosti odděleny takovou přepážkou, která zaručuje zachování důstojnosti obviněných.

Obrázek 7 a 8: Toalety na běžných celách

4.2.1 Oddíl se zmírněnou vazbou

Situace je opět odlišná na oddíle se zmírněnou vazbou, kde jsou pro obviněné k dispozici dvě toalety (samostatné malé místnosti). Do jedné je přístup přes kulturní místnost, druhá se nachází v místnosti na druhém konci oddílu. Na oddílu je též umístěna sprcha, která je však velice neestetická mimo jiné z důvodu opadávající omítky. Považuji za vhodné, aby byly zmíněné nedostatky sanitárního zařízení na oddíle se zmírněnou vazbou odstraněny.

Obrázek 9: Sprchový kout na oddíle se zmírněnou vazbou

Opatření:

- 7) oddělit toalety na celách od zbytku místnosti stavebně-technickou přepážkou za současného zajištění účinného odvětrávání (do 1 roku)
- 8) opravit prostor sprchy v oddíle se zmírněnou vazbou (do 6 měsíců)

5. Oblečení

5.1 Zajištění oblečení věznicí

Obviněný má právo používat ve výkonu vazby svůj vlastní oděv, prádlo a obuv, pokud jsou splněny podmínky hygienické a estetické nezávadnosti a je zajištěna výměna tohoto oblečení. V případě, že nejsou splněny uvedené podmínky, oblečení obviněného se odevzdá do úschovy a obviněný je povinen používat vězeňský oděv, prádlo a obuv,³³ přičemž musí dbát na jejich čistotu a udržení ve stavu způsobilém k řádnému užívání.³⁴ Oděv poskytnutý věznicí nesmí v obviněných vyvolávat pocity ponížení či degradace.³⁵ Když se obviněný účastní úkonů mimo věznici, tak mu je za tímto účelem jeho vlastní oblečení vydáno, a pokud nemá vhodné oblečení, tak správa věznici dotyčnému oděv zapůjčí,³⁶ přičemž se nesmí jednat o stejnokroj odsouzeného vězně.³⁷

Obvinění i obviněné mají k dispozici triko, kalhoty, pyžamo a mikinu a co se týče spodního prádla, navštívená věznice poskytuje obviněným mužům týdně dvoje ponožky a jednu trenýrku, a obviněným ženám dvoje ponožky, dvoje kalhotky a jednu podprsenku. Takové množství spodního prádla na týden neumožňuje obviněným být v čistém oblečení. Je třeba mít na paměti, že přestože obvinění mají oblečení na sportování, nemají na tuto aktivitu vyhrazeno spodní prádlo. Rovněž tímto není brán ohled na hygienické nároky menstruuujících obviněných žen. Věznice by měla obviněným poskytovat jeden kus spodního prádla a jeden pár ponožek na každý den v týdnu a alespoň dvě trika na týden.

Z rozhovorů jak s obviněnými, tak s personálem, vyplynulo, že se v minulosti stalo, že obviněný neměl vhodné oblečení k soudnímu řízení a k vyřešení této situace mu byl zapůjčen oděv pro odsouzené, takzvaný *sintr*. Na druhou stranu vedení uvedlo, že pro tyto účely si obvinění zapůjčují oblečení, které dává k dispozici charita. Oblékání obviněné osoby do oděvu odsouzených považují za absolutně nepřijatelnou praxi. V případě, že v minulosti k tomuto lapsu došlo, požadují, aby se tato situace v budoucnu již neopakovala.

5.1.1 Kombinace erárního a vlastního oblečení

Podle nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky nosí obvinění ke svrchnímu vězeňskému ošacení vlastní nebo vězeňské spodní prádlo, vlastní nebo vězeňské ponožky a vězeňskou obuv, přičemž mohou nosit vlastní pantofle.³⁸

Z rozhovorů s personálem i s obviněnými vyplynulo, že nelze kombinovat erární vězeňský oděv s vlastním oděvem (například mít jen vlastní spodní prádlo). Tato praxe jde proti výše

---

33 Ustanovení § 12 zákona o výkonu vazby.

34 Ustanovení § 30 odst. 1 řádu výkonu vazby.

35 Ustanovení odst. 20.2 Evropských vězeňských pravidel.

36 Ustanovení § 31 řádu výkonu vazby.

37 Ustanovení odst. 97.2 Evropských vězeňských pravidel.

38 Bod 1 přílohy č. 2 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 6/2012, o vystrojování obviněných, odsouzených a chovanců.

citovanému ustanovení nařízení a současně ji kritizoval i můj předchůdce ve své zprávě z návštěv vazebních věznic. Konkrétně uváděl, že pro takovou praxi není „žádný důvod, pakliže je splněna podmínka hygienické a estetické nezávadnosti a [je] zajištěna výměna vlastního oděvu na vlastní náklady“.³⁹ Umožnění kombinace vlastního a erárního oděvu, prádla a obuvi nijak nenavýšuje náklady věznice, naopak by je změna přístupu mohla snížit, protože by věznice musela zajišťovat praní menšího množství oblečení.

Opatření:

- 9) **poskytovat obviněným týdně sedm kusů erárního spodního prádla a ponožek a dvě trika (průběžně)**
- 10) **umožňovat kombinování vlastního a erárního oblečení (průběžně)**

5.2 Výměna oblečení

5.2.1 Výměna vlastního oblečení

Vyhláška stanoví, že obvinění mohou nosit svůj vlastní oděv pod podmínkou, že každý týden bude zajištěna jeho výměna.⁴⁰

Obvinění si stěžovali na logistické potíže, se kterými se v souvislosti s výměnou vlastního oděvu musí potýkat. Obvinění totiž mohou přijímat návštěvu pouze jednou za 14 dnů, při níž k výměně prádla může dojít. Druhý týden si musí výměnu zajistit pomocí balíčku. V případě, že obviněný dostane od svých blízkých prádlo, které by pokrývalo jeho potřeby na dva týdny, nic to z pohledu věznice nemění na tom, že výměnu prádla si má zajistit každý týden, přestože má čisté oblečení na týdny dva.

Tento přístup považuji za nelogický a zbytečně formalistický. Účelem ustanovení je to, aby obvinění chodili v čistém oblečení, což by bylo dodrženo i tak, že by obvinění dostali oblečení na dva týdny místo jednoho. V opačném případě se jedná o systém, který velmi zatěžuje blízké obviněných. Ze strany věznice bylo uvedeno, že úložný prostor skříněk na celách je příliš malý, než aby se do něj vlezlo takové množství prádla. Nicméně při systematické návštěvě měli pověřeni pracovníci možnost nahlédnout do těchto skříněk a rovněž i vidět, kolik oblečení v nich někteří obvinění měli uloženo. Rozhodně nesouhlasím s přístupem věznice a domnívám se, že je možné vytvořit pravidla na výměnu vlastního prádla vězňů, jež budou méně logisticky náročná pro blízké obviněných.

Výše uvedené ustanovení řádu výkonu vazby stanoví, že obviněný používá po dobu vazby zpravidla vlastní oděv, prádlo a obuv. Aby k tomuto mohlo dojít, je nezbytná vstřícnost věznice při nastavování pravidel, přičemž za současné situace se zdá, že zde spíše není tendence umožňovat obviněným nosit vlastní oblečení.

---

39 Zpráva veřejného ochránce práv z návštěv vazebních věznic, 2010, s. 20. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ochrana_osob/2010/Vazebni_veznice_2010.pdf.

40 Ustanovení § 29 odst. 2 řádu výkonu vazby.

5.2.2 Výměna erárního oblečení

Každou středu probíhá výměna erárního oblečení. Množství oblečení, které při této výměně obvinění a obviněné dostávají, jsem komentovala již výše. Ohledně samotné výměny tohoto oblečení mám rozporná zjištění. Obvinění z různých pater se neshodovali, zda musí nejprve personálu vydat oblečení použité a až potom obdrží oblečení čisté, či naopak. Ve věznici zjevně dochází k oběma postupům, protože pověřeni pracovníci Kanceláře byli svědky situace, kdy obviněným ženám předával nové oblečení příslušník muž, přičemž ty musely nejprve odevzdat veškeré špinavé prádlo a poté svlečené vyčkávat, až jim příslušník vydá oblečení čisté.

Je nepřijatelné, aby ženy čekaly nahé na oblečení od příslušníka, který je může kdykoliv při tomto procesu zahlédnout. Nicméně i v případě, že by se jednalo o příslušnici, považuji za nevhodné a nedůstojné, aby obvinění a obviněné museli stát v cele svlečení před ostatními a čekat na nový oděv. Někteří obvinění uváděli, že se převlékají při výměně do sportovního oděvu či do pyžama.⁴¹ Domnívám se, že se nabízí jednodušší řešení – postačuje, aby příslušníci nejprve vydávali čisté oblečení a následně od obviněných vzali oblečení použité.

Opatření:

- 11) umožňovat obviněným výměnu dostatečného množství vlastního oblečení i jen jednou za dva týdny (průběžně)**
- 12) při výměně oblečení umožňovat obviněným nejprve převléci se do čistého oblečení a až následně odebrat oblečení použité (průběžně)**

5.3 Praní oblečení

Pokud to podmínky věznice umožňují, může věznice obviněnému zabezpečit na jeho náklady vyprání jeho vlastního oblečení.⁴² V navštívené věznici toto není v současnosti umožněno, mimo vyprání oděvu, v němž obviněný do věznice nastoupil, a to pouze pro účely úkonů prováděných mimo věznici. Domnívám se, že výše popisované problematické momenty související se zajišťováním čistého oblečení obviněných by byly vyřešeny, pokud by obvinění mohli prát své oblečení přímo ve věznici. Respektuji tvrzení, že by s ohledem na množství vězňených osob bylo náročné zajistit praní jak erárního, tak vlastního prádla přímo věznicí. Avšak minimálně do prostor vazby se zmírněným režimem by mohla být pořízena pračka, v níž by obvinění mohli své oblečení prát za poplatek stanovený věznicí. Ideální by bylo, kdyby pračky byly k dispozici na všech patrech.

Opatření:

- 13) zajišťovat možnost praní vlastního oblečení obviněných ve vazební věznici (průběžně)**

---

41 Možnost převléci se do pyžama ovšem některé obviněné negovaly.

42 Ustanovení § 30 odst. 1 řádu výkonu vazby.

Průběh dne obviněného

---

6. Režimová opatření

Mezi základními principy Evropských vězeňských pravidel je, že „omezení ukládaná osobám zbaveným svobody budou v nezbytně minimálním rozsahu a úměrná legitimnímu účelu, pro který byla uložena“⁴³ a že se život ve vězení „musí co možná nejvíce přibližovat pozitivním aspektům života na svobodě“.⁴⁴

Vnitřní řád Vazební věznice Liberec stanoví například, že obviněný má povinnost povstat při vstupu zaměstnance věznice do cely. Dále také, že odpočívat přes den obviněný může na ustlaném lůžku, které v tomto stavu má být od budíčku až do večerky. Přestože tedy je stanovena možnost odpočívat na lůžku přes den, nemohou se obvinění při tomto odpočinku přikrýt dekou.⁴⁵

Uvedená opatření považuji za nepřiměřená a některá z nich jsem již v minulosti kritizovala.⁴⁶ Konkrétně pro povinnost povstat při příchodu příslušníka do cely vyplývající z vnitřního řádu není možné nalézt oporu v právních předpisech. Považuji ji za povinnost vyžadovanou nad rámec zákona. Spolu s nemožností odpočívat pod dekou přes den se podle mě jedná o relikty minulosti, kdy Vězeňská služba České republiky byla pojmána jako vojenský útvar, a tak bylo i s vězňenými osobami zacházeno. V dnešní době se podle mého názoru jedná o překonaný přístup a uvedené povinnosti shledávám nepřiměřenými, postrádajícími smysl a účel.

Opatření:

- 14) upustit od povinnosti obviněných povstat při vstupu příslušníka do místnosti (bezodkladně)**
- 15) upustit od povinnosti obviněných odpočívat přes den pouze na ustlaném lůžku (bezodkladně)**

7. Hygiena

Obvinění by měli mít možnost se osprchovat v teplé vodě, pokud možno denně, nejméně však dvakrát týdně. Minimální standard dvou osprchování týdně stanoví rovněž i řád

---

43 Ustanovení odst. 3 Evropských vězeňských pravidel.

44 Ustanovení odst. 5 Evropských vězeňských pravidel.

45 Ustanovení čl. 21 vnitřního řádu pro obviněné Vazební věznice Liberec ze dne 30. dubna 2018, (dále jen „vnitřní řád věznice“).

46 Zpráva ze systematických návštěv veřejného ochránce práv – Věznice 2016, s. 43. Dostupné z: http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ochrana_osob/ZARIZENI/Veznice/Veznice-2016.pdf.

výkonu vazby,⁴⁷ přičemž současně zákon o výkonu vazby obviněným ukládá povinnost dodržovat zásady hygieny.⁴⁸

Věznice umožňuje obviněným se osprchovat dvakrát týdně, pokud se nejedná o obviněné nacházející se na oddílu se zmírněnou vazbou nebo o obviněné s doporučením lékaře pro častější sprchování. Někteří obvinění uvedli, že jim je umožněno se osprchovat rovněž po sportovních aktivitách. Sprchování probíhá tak, že příslušník sepne spínač, který do sprch v koupelně pustí na necelých pět minut⁴⁹ teplou vodu. Dále se objevily i stížnosti obviněných, že voda je až příliš horká; regulace teploty není při sprchování možná.

Způsob, v němž nyní dochází ke sprchování obviněných, považuji za nevhodný. Za nedostatečnou považuji jak četnost možnosti osprchovat se, tak interval, v jehož rámci mají obvinění provedení hygieny stihnout. Uznávám, že řád výkonu vazby hovoří o sprchování dvakrát týdně, nicméně tento počet stanovuje jako minimální možný. Stejně tak i Evropská vězeňská pravidla doporučují denní teplou sprchu. Vzhledem k tomu, že denní sprchování je standardem běžné populace, se mi současná četnost sprchování v navštívené věznici jeví překvapivě malá. Jako vysloveně nepřiměřenou ji považuji u žen, které menstrují. Vzhledem k tomu, že sprchy se nacházejí na každém patře, v němž je vykonávána vazba, není jasné, proč nemohou být sprchy využívány i v jiné dny mimo ty, které jsou na daném patře stanoveny jako dny k provádění celkové hygieny.

Rovněž se domnívám, že délka intervalu, po který teče teplá voda ve sprše, je příliš krátká. Pět minut jistě stačí k rychlému opláchnutí, avšak v případě, že se obviněný může sprchovat pouze dvakrát týdně, je otázkou, jestli je mu tímto doopravdy umožněno dostat jeho povinnosti dodržovat zásady hygieny. Opět poukazuji na problematiku obviněných žen, které mají mnohdy dlouhé vlasy, k jejichž umytí je potřeba více času. Považuji za nedůstojné, aby si obviněné musely „předumývat“ vlasy v umyvadle, aby stihly kompletní hygienu v nastaveném časovém limitu.

Pro úplnost opět doplňuji, že výše uvedené informace se netýkají vazby se zmírněným režimem, protože tam umístění obvinění měli sprchu ve svých prostorech k dispozici bez omezení.

Opatření:

16) zavést častější a delší sprchování všech obviněných (do 3 měsíců)

---

47 Ustanovení § 36 odst. 1 řádu výkonu vazby.

48 Ustanovení § 21 odst. 6 písm. g) zákona o výkonu vazby.

49 Pověření zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv při systematické návštěvě změřili, že voda ve sprše teče 4 minuty a 50 sekund.

8. Strava

Obviněným má být poskytována strava v souladu s ustanoveními relevantních právních předpisů.⁵⁰ Podávání stravy by mělo probíhat tak, aby byla zajištěna důstojnost obviněných a jejich kulturní a náboženské tradice.

V navštívené věznici je strava podávána v intervalech stanovených vnitřním řádem, přičemž obvinění se stravují na svých celách u stolu, který je povinným vybavením každé cely. Jídlo je podáváno v červených plastových tabletech a obvinění jídlo konzumují polévkovými lžícemi.

Obrázek 10 a 11: Umístění stolu na některých celách a plastový tablet s obědem

V některých celách umístění stolu neumožňuje, aby u něj seděli všichni obvinění umístění na cele. Nemožnost stravovat se u stolu považují za nedůstojné, stejně jako konzumaci jídla z plastových tabletů (viz foto výše). Některé vazební věznice již v dnešní době vydávají obviněným stravu v talířích, tuto praxi doporučuji i navštívené věznici. Navíc se domnívám, že by těm obviněným, u kterých to nepředstavuje bezpečnostní riziko, mělo být umožněno jíst kompletním příborem.

Opatření:

- 17) zajistit každému obviněnému místo k sezení u stolu při konzumaci jídla; jídlo servírovat v talířích a s příborem, pokud to u konkrétních obviněných nepředstavuje bezpečnostní riziko (do 3 měsíců)**

9. Aktivity

Všichni obvinění by měli mít možnost trávit minimálně osm hodin denně mimo svou celu, přičemž by měli tento čas využívat k různým smysluplným aktivitám.⁵¹ Těmi by měly být sportovní, kulturní či jiné volnočasové aktivity.⁵²

---

⁵⁰ Ustanovení § 11 zákona o výkonu vazby a ustanovení § 27 a 28 řádu výkonu vazby, dále rozvedené nařízením generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 30/2014, o stravování ve Vězeňské službě České republiky.

Ve věznici se nacházejí prostory pro aktivní trávení volného času: tělocvična, posilovna, místnost se stolem na hraní stolního tenisu, počítačová učebna a kulturní místnost. Na aktivity v těchto místnostech se obvinění mnohdy dostanou, pokud si o ně zažádají a specializovaný pracovník si pro ně přijde. Obvinění nemají k dispozici seznam aktivit (kulturních, sportovních, vzdělávacích), které mohou ve věznici využívat. Tento přehled nebyl k dispozici ani v kanceláři vrchních dozorců (vychovatelů) a dozorců na oddíle a není ani součástí poučení či vnitřního řádu, tudíž obviněným nejsou známy veškeré aktivity, o něž si mohou žádat. Dalšími způsoby trávení volného času jsou sledování televize, pokud je v cele k dispozici, poslouchání rádia, čtení knih a vycházky.

I přes zdánlivě mnohé možnosti trávení volného času většina obviněných tráví zpravidla celý den uzamčená na cele. To je denně přerušováno pouze vycházkami, jinak občasně sprchováním, návštěvami či přípravou na trestní řízení. Na aktivity mimo celu se obvinění dostávají jen výjimečně. To je nejvíce patrné u obviněných, kteří jsou ve věznici relativně čerstvě. Ti navíc z rozhodnutí ředitele první dva měsíce nemají nárok na televizi, takže jejich volný čas je ještě o to víc ochuzen.

Nastavený režim aktivit považuji za nedostatečný a netransparentní. Nejenže obvinění neví, jakých aktivit se mohou účastnit, není ani vedena evidence, kteří obvinění byli na aktivitu kdy navedeni. Za současného systému je možné, aby obviněným z některých cel bylo specializovaným pracovníkem opakovaně umožňováno trávit čas na aktivitách, přičemž žádosti ostatních budou ignorovány. Z tvrzení obviněných vyplývá, že se na aktivitu mimo celu dostávají přibližně jednou týdně, někteří ovšem uváděli, že na žádné aktivitě nebyli již delší dobu než týden. To znamená, že obvinění, kteří na cele nemohli sledovat televizi, si mohli celý den pouze číst či poslouchat rádio (a to pouze jednu přednastavenou stanici). Toto shledávám nepřijatelným.

Obrázek 12: Kulturní místnost v 1. patře využívaná v době návštěvy pouze mladistvým obviněným

Co se týče počítačové učebny, žádný z obviněných netušil, že se taková místnost ve věznici nachází nebo že by ji mohli využívat. Podle zjištění tato místnost ani nebyla v době systematické návštěvy v provozu z technických důvodů. Obdobně obvinění nevěděli o kulturní místnosti. Tuto užíval pouze jeden mladistvý obviněný, kterému naopak byla

---

51 Ustanovení odst. 57 Zprávy CPT z návštěvy ČR v roce 2014.

52 Ustanovení odst. 27.6 Evropských vězeňských pravidel.

ze strany věznice zajišťována chvályhodná péče v ohledu trávení volného času. Přivítala bych, kdyby zmíněná kulturní místnost byla zpřístupněna i ostatním obviněným.

Situace je opět odlišná pro osoby umístěné na vazby se zmírněným režimem, které se mohly aktivit účastnit častěji, nicméně ani jim nebylo známo, jaké všechny způsoby trávení volného času věznice nabízí.

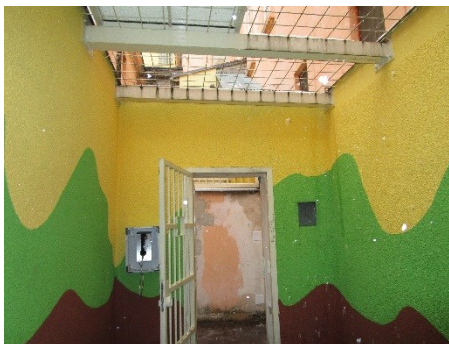
Opatření:

18) vytvořit a obviněným distribuovat seznam aktivit, jichž se mohou účastnit (do 1 měsíce)

19) zajistit, aby obviněným objektivně bylo umožněno minimálně třikrát týdně účastnit se nějaké smysluplné aktivity mimo celu (do 3 měsíců)

9.1 Vycházky

Obvinění mají právo se každý den účastnit minimálně hodinové vycházky, která může být omezena nebo zrušena pouze za určitých podmínek.⁵³ Výbor CPT zastává názor, že by vycházkové dvory měly být přiměřeně velké k počtu obviněných, kteří by při vycházkách měli mít možnost vykonávat fyzickou aktivitu.⁵⁴

Obrázek 13 a 14: Vycházkový dvůr

V navštívené věznici obvinění chodí na vycházky do pěti vycházkových dvorů obdélníkového tvaru. Do jednoho dvora personál navádí maximálně šest obviněných, tedy zpravidla obviněné ze dvou cel. Vybavení dvora spočívá v lavici, telefonu, tísňovém hlásiči a malé stříšce. Stříška se nachází nad lavicí, nicméně nezasahuje nad telefon, tudíž telefonující není chráněn před nepřízní počasí.

S ohledem na počet obviněných, kteří jsou na vycházkovém dvoře současně, považují velikost dvorů za nedostatečnou. Dvory už svoji samotnou dispozicí nejsou nejvhodnější

---

53 Ustanovení § 18 odst. 2 zákona o výkonu vazby.

54 Ustanovení odst. 58 Zprávy CPT z návštěvy ČR v roce 2014.

k vykonávání fyzické aktivity, ale pokud je v nich současně šest osob, vlastní „procházení“ je prakticky nemožné. Obecně se domnívám, že prostor těchto vycházkových dvorů není dimenzován na počet vězňů, kteří jsou tam spolu umístováni. Pro šest osob je nedostatečná jak lavice, tak i přístřešek, jehož nedostatečnost byla při návštěvě zjevná, protože návštěva tohoto prostoru proběhla, když sněžilo.

Opatření:

20) snížit počet obviněných realizujících současně vycházku v jednom dvoře (do 3 měsíců)

21) zvětšit přístřešek na vycházkových dvorech (do 3 měsíců)

10. Kontakt s vnějším světem

Nezbytným důsledkem umístění do věznice je omezení mnoha práv osoby, mezi nimi i práva na rodinný život. Omezení tohoto práva by však mělo být co nejmenší, přičemž umožnění kontaktu s vnějším světem mimo jiné i snižuje stres obviněných, což dále působí preventivně proti vzniku mezilidských konfliktů. Kontakt s vnějším světem probíhá různou formou, například skrze korespondenci, telefonování nebo přijímání návštěv a balíčků.

10.1 Návštěvy

Podle zákona o výkonu vazby má obviněný právo na devadesátiminutovou návštěvu jednou za dva týdny.⁵⁵ Evropská vězeňská pravidla dále stanoví, že návštěvy musí být organizovány tak, aby měli vězni možnost udržovat a rozvíjet rodinné vztahy pokud možná co nejnornálnější způsobem.⁵⁶

Ze zjištění z návštěvy vyplývá, že uvedenou zákonnou povinnost věznice splňuje, dokonce umožňuje návštěvy delší. Obvinění uvádějí, že není problém domluvit termín návštěvy, který by vyhovoval současně návštěvníkům i obviněnému. Nicméně přestože zákon o výkonu vazby dává řediteli pravomoc umožnit uskutečnění návštěvy bez sluchové, případně i zrakové kontroly,⁵⁷ k tomuto u obviněných v navštívené věznici nedochází. Domnívám se, že tento přístup je v rozporu s Evropskými vězeňskými pravidly, protože za neustálé sluchové či zrakové kontroly není možné udržovat a rozvíjet rodinné vztahy v potřebné míře a rozhodně se nejedná o nejnornálnější způsob. Přestože jsem si vědoma, že tento přístup ředitele je daný zájmem o udržení bezpečnosti, musím poukázat na to, že nejenže možnost těchto návštěv stanovuje zákon, ale odsouzení ve stejné věznici ji mohou využívat. Obviněným by mělo být umožněno, aby si o tyto návštěvy mohli požádat a aby jim je ředitel po individuálním posouzení následně případně povolil.

Opatření:

22) umožňovat obviněným návštěvy bez sluchové a zrakové kontroly (do 1 měsíce)

55 Ustanovení § 14 odst. 1 zákona o výkonu vazby.

56 Ustanovení odst. 24.4 Evropských vězeňských pravidel.

57 Ustanovení § 14 odst. 5 zákona o výkonu vazby.

10.2 Telefonování

Pro udržování vztahů se svými blízkými má obviněný právo s nimi telefonovat, pokud u něho není důvodem vazby obava, že bude mařit vyšetřování.⁵⁸ Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR dále uvádí, že obvinění mají právo až na 20 minut telefonování denně.⁵⁹ Přestože má každý právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života,⁶⁰ obvinění musí strpět, že je toto jejich právo zákonem o výkonu vazby omezeno, když dochází k odposlechu telefonních hovorů věznicí.⁶¹ Na druhou stranu by věznice měla zajistit soukromí rozhovorů po telefonu s ohledem na ostatní osoby.

Vazební věznice Liberec umožňuje obviněným, u nichž není důvodem vazby obava, že bude mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, používat telefon ke kontaktu s osobou blízkou v době vymezené vnitřním řádem vazební věznice: „*Telefonování je obviněným umožněno denně v rámci vycházek, které jsou realizovány v čase stanoveném časovým rozvrhem dne.*“⁶² Jak jsem uváděla výše, vycházky probíhají podle časového rozvrhu v dopoledních hodinách a trvají zpravidla 1,5 hodiny.

Pokud současně má vycházku na stejném dvoře šest obviněných, tak nejenže není možné, aby všichni využili 20 minut na telefonování, rovněž není zajištěno soukromí rozhovorů, které se uskuteční. Na nedostatek soukromí při rozhovorech si někteří z obviněných stěžovali vzhledem k tomu, že potřebují s rodinou probírat i velice osobní záležitosti.

Teoreticky je obviněným k dispozici uvnitř věznice nainstalovaný jeden telefon ve 2. patře. K tomuto jsou naváděni obvinění nejen z druhého, ale i prvního patra, nicméně toto umožňuje personál pouze sporadicky. Někteří obvinění o tomto telefonu dokonce ani nevěděli a domnívali se, že jediná možnost telefonování je na vycházkách.

Uvědomuji si, že pro věznicí tento systém telefonování znamená ušetření práce s přiváděním osob k telefonu, které vždy vyblokuje minimálně jednoho člena personálu na poměrně dlouhou dobu, kdy musí obviněného hlídat. Nicméně se domnívám, že zachování soukromí telefonických rozhovorů obviněných je důležité. V této souvislosti opět poukazuji na Evropská vězeňská pravidla, podle kterých musí být vězňům dovoleno co nejčastěji různými způsoby komunikovat s jejich rodinami či jinými osobami.⁶³ Jediným řešením, které bude reflektovat personální a provozní možnosti Vězeňské služby ČR i potřeby obviněných, je umístění telefonů na jednotlivé cely.

---

58 Ustanovení § 13a zákona o výkonu vazby.

59 Ustanovení § 5 odst. 2 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 13/2017, k realizaci telefonních hovorů obviněných, odsouzených a chovanců, ve znění pozdějších předpisů.

60 Ustanovení čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

61 Ustanovení § 13a odst. 5 zákona o výkonu vazby.

62 Ustanovení čl. 9 odst. 5 vnitřního řádu věznice.

63 Ustanovení odst. 24.1 Evropských vězeňských pravidel.

Pro úplnost uvádím, že popisovaná opatření se až na délku rozhovoru nevztahují na osoby umístěné na vazbě se zmírněným režimem, kde je telefon umístěn v kulturní místnosti a obvinění k němu tedy mají neustálý přístup. Jediným omezením je pouze nutnost dohodnout se s ostatními obviněnými, aby byla v místnosti v době telefonátu snížena hlučnost. K tomuto je potřeba vypnout televizi a poprosit ostatní o odchod z místnosti, ze které je však dále přístup ke sprše a toaletě. Zajištění soukromí těchto rozhovorů se mi s ohledem na počet zde umístěných osob zdá opět spíše utopickou záležitostí.

Opatření:

23) zajistit větší míru soukromí telefonických rozhovorů obviněných (do 1 roku)

Další zjištění z návštěvy

---

11. Zdravotní péče

11.1 Vstupní prohlídka

Obviněný je povinen se podrobit vstupní lékařské prohlídce,⁶⁴ která se má provést neprodleně, nejpozději do čtyř pracovních dnů.⁶⁵ Podle Výboru CPT má být prováděna v co nejkratší době, tedy i o víkendu.⁶⁶ Tento postup nejen zamezuje rozšíření nakažlivých nemocí, prevenci sebepoškozování a sebevražd, ale také umožňuje rychlejší zapojení obviněného do režimu výkonu vazby.

V navštívené věznici není zajištěna nepřetržitá přítomnost lékaře, proto obviněný na vstupní lékařskou prohlídku musí čekat někdy i týden. Ze zjištění z návštěvy vyplývá, že se do dvou dnů vždy provádí takzvaný vstupní filtr zahrnující zjištění medikace, anamnézy, aktuální somatiky, výšky, váhy a krevního tlaku. Následně je doplňován test vzorku moči, odběr krve a rentgen plic. S ohledem na možné důsledky neprovedení vstupní lékařské prohlídky v nejkratší možné době se mi však jeví systém nastavený v navštívené věznici jako nedostatečný.

Opatření:

- 24) provádět vstupní lékařské prohlídky bezodkladně po nástupu do vazby nejpozději následující den (průběžně)**

11.2 Přítomnost příslušníka

Zákon stanoví,⁶⁷ že při poskytování zdravotních služeb osobám ve výkonu vazby může být na dohled přítomen příslušník Vězeňské služby ČR, přičemž na doslech může být přítomen pouze tehdy, jde-li o ohrožení života, zdraví nebo bezpečnosti. Výbor CPT již dlouhodobě zastává názor, že všechna lékařská vyšetření vězňených osob mají probíhat mimo doslech, a pokud konkrétní lékař nepožaduje jinak, tak rovněž i mimo dohled příslušníků.⁶⁸

Ze zjištění z návštěvy vyplývá, že příslušník není přítomen vyšetření či prohlídce obviněného v ordinaci lékaře, ale stojí na chodbě. Z rozhovorů vyplývá, že dveře do

---

64 Ustanovení § 18 odst. 5 zákona o výkonu vazby.

65 Ustanovení § 60 nařízení ministra spravedlnosti č. 4/2008, o poskytování zdravotní péče osobám ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody.

66 Zpráva pro vládu České republiky o návštěvě České republiky, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému a ponižujícímu zacházení nebo trestání ve dnech 21. až 30. dubna 2002, CPT/Inf (2004) 4, odst. 90. Dostupné z: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680695650>.

67 Ustanovení § 46 odst. 1 písm. g) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o zdravotních službách“).

68 Ustanovení odst. 78 Zprávy CPT z návštěvy ČR v roce 2014.

ordinace bývají většinou přivřené, takže příslušník se nachází na doslech, ale zpravidla ne na dohled. Toto je ovšem opačný přístup, než jaký požaduje zákon o zdravotních službách či standardy Výboru CPT.

Tuto problematiku jsem již v minulosti s Vězeňskou službou České republiky řešila a bylo vytvořeno řešení v podobě kamerového systému. Kamerová technika snímající prostor ordinace přenáší obrazový (nikoliv zvukový) materiál k příslušníkovi, resp. příslušnici, tak, aby mohl či mohla v případě potřeby (např. napadení lékaře) zasáhnout. Současně je tímto způsobem maximálně zachována důvěrnost mezi lékařem a pacientem. Je přitom na lékaři, zda kamerový systém nechá zapnutý (např. z důvodu obavy z možného napadení) anebo jej zcela vypne tak, aby vyšetření mohlo probíhat v důvěrném prostředí.

Není zřejmé, proč se v navštívené věznici kamery na vyšetřovně nenacházejí, protože v současné době je toto již standardním vybavením věznic v reakci na požadavky Výboru CPT a mé jednání s Vězeňskou službou ČR.

Opatření:

- 25) instalovat do lékařských vyšetřoven kamerový systém, který by umožňoval lékaři jeho zapínání a vypínání a přenášel pouze obrazový záznam (do 3 měsíců)**

11.3 Zaznamenávání zranění

Výbor CPT nastavil vysoké standardy na to, jakým způsobem mají být zaznamenávána zranění osob. Konkrétně by záznam měl obsahovat:

- „*popis výpovědí provedených dotyčným vězněm, které souvisejí s lékařským vyšetřením (včetně jeho/jejího popisu jeho/jejího zdravotního stavu a všech obvinění ze špatného zacházení),*
- *úplný popis objektivních lékařských nálezů založený na důkladném vyšetření, a*
- *lékařská pozorování ve světle [předchozích dvou bodů] naznačující shodu mezi vznesenými obviněními a objektivními lékařskými nálezy.“*

V případě, že dojde k zaznamenání zranění shodujících se se vznesenými obviněními, měl by být lékařem provedený záznam okamžitě předložen příslušnému státnímu zástupci bez ohledu na přání zraněné osoby. Mimo vytvoření záznamu by měly být pořizovány rovněž fotografie, které by měly být uloženy do zdravotnické dokumentace osoby.⁶⁹ Přistoupit k vytvoření tohoto záznamu by se mělo vždy, kdy obviněný tvrdí, že jeho zranění vznikla důsledkem násilí, nebo existuje silné podezření, že tomu tak je.

Ve Vazební věznici Liberec nejsou zdravotnickým personálem pořizovány fotografie, tyto podle vyjádření pořizují pouze pracovníci oddělení prevence a stížností. S ohledem na zajištění prevence špatného zacházení a jeho efektivního odhalování a případně zaznamenávání, jsem přesvědčena, že je vhodné, aby fotky případných zranění pořizoval i přímo zdravotnický personál a uchovával je ve zdravotnické dokumentaci obviněného.

---

69 Ustanovení odst. 77 Zprávy CPT z návštěvy ČR v roce 2014.

Považuji je za integrální součást kvalitního záznamu zranění. Plně se ztotožňuji s dalšími požadavky Výboru CPT na podobu tohoto záznamu, proto požaduji po věznici, aby tento standard byl naplňován.

Opatření:

26) pořizovat fotodokumentaci zranění obviněných a ukládat ji do příslušné zdravotnické dokumentace (průběžně)

27) poučit lékaře o tom, že záznam zranění vězněných osob má obsahovat co nejpřesnější popis události, zacházení a následných fyzických i psychických projevů, jak je udává vyšetřovaný, záznam o lékařském a psychologickém nálezu včetně barevných fotografií zranění, stanovisko lékaře, co se týká pravděpodobné souvislosti nálezu a možného mučení a špatného zacházení, a případné doporučení další péče (bezodkladně)

11.4 Tlumočení

V případě, že při poskytování zdravotní péče obviněným se s nimi lékaři nemohou domluvit v důsledku jazykové bariéry, má být využito služeb profesionálního tlumočnicka.⁷⁰ Zdravotní služby je možné pacientům poskytovat pouze s jejich svobodným a informovaným souhlasem.⁷¹ V případě, že je mezi pacientem a lékařem jazyková bariéra, je velice sporné, zda bylo možné podat informovaný souhlas.

V navštívené věznici není při lékařských prohlídkách a vyšetřeních obviněných cizinců využíváno profesionální tlumočení a cizinci jsou mnohdy odkázáni na to, že s lékařem o svých zdravotních problémech komunikují pomocí posunků a gest. Přestože tento způsob komunikace se může jevit dostatečný při vstupní prohlídce, nepovažují jej v žádném případě za přijatelný. Při jazykové bariéře může dojít k nezjištění zdravotních problémů či jejich podcenění, rovněž není možné obviněnému vysvětlit lékařský zákrok, který by případně mohl chtít odmítnout.

Jsem si vědoma toho, že leckdy může být obtížné tlumočnicka sehnat, avšak vzhledem k tomu, že tlumočení je občas zajišťováno při příchodu obviněného do věznice pro seznámení s právy a povinnostmi, logicky by měl kontakt na tlumočící osobu zůstat zachován pro pozdější potřeby. Rovněž je nutné poukázat na možnost tlumočení „na dálku“ telefonicky (klasicky či on-line), s čímž počítá i Koncepce vězeňství do roku 2025.⁷²

Opatření:

28) zajistit profesionální tlumočení v případě jazykové bariéry při poskytování zdravotní péče cizincům (průběžně)

---

70 Ustanovení odst. 80 Zprávy CPT z návštěvy ČR v roce 2014.

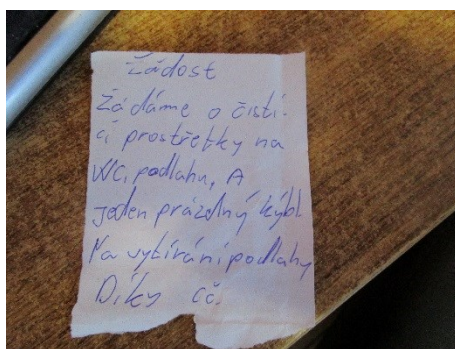
71 Podle ustanovení § 28 odst. 1 zákona o zdravotních službách.

72 Ministerstvo spravedlnosti. *Koncepce vězeňství do roku 2025* [online], s. 78. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2017/06/Koncepce-vezenstvi.pdf>.

12. Systém žádanek

Vzhledem k tomu, že obvinění jsou celodenně uzamčeni na svých celách, nemohou si zajišťovat některé potřeby. V navštívené věznici funguje systém žádanek, v jehož rámci se jednou denně v 16 hodin od jednotlivých cel vybírají jejich požadavky v písemné podobě. Na tyto žádanky nejsou formální požadavky a obsahují jak žádosti o setkání s ředitelem, tak i například žádosti o běžné hygienické pomůcky. Žádanky se nijak neevidují ani neskladují, tudíž není možné věrohodně ověřit, jak dlouho trvalo, než bylo žádosti vyhověno, a jestli vůbec. Obvinění si opakovaně stěžovali, že čekají nepřiměřeně dlouho i na triviální předměty. Je otázkou, jak by oddělení prevence a stížností mohlo prověřit oficiální stížnost na způsob vyřizování požadavků vzhledem k tomu, že neexistuje žádná evidence.

Obrázek 15: Příklad neformální žádanky

Rozumím tomu, že při tak velkém množství obviněných věznic musí denně řešit mnoho žádanek. Přestože mým cílem není přetěžování personálu novou administrativou, jsem přesvědčena, že určitá evidence těchto žádostí obviněných je nezbytná. Navrhuji věznici přehodnocení současného systému, který nabízí prostor pro zneužití a k šikanóznímu jednání vůči obviněným. Žádám tímto o sdělení, zda bude přistoupeno ke změně systému žádanek, a pokud ano, tak i o nastínění nového řešení.

13. Vnitřní řád

Ředitel věznice má v souladu se zákonem o výkonu vazby a řádem výkonu vazby stanovit způsob realizace práv a povinností obviněných vnitřním řádem věznice.⁷³ Tento dokument upravuje většinu aspektů života obviněných při výkonu vazby,⁷⁴ proto je nezbytné, aby byl pro vězněné osoby srozumitelný. Standardy výboru CPT požadují, aby vnitřní řád zprostředkovaný vězňům obecně reflektoval schopnosti osob pochopit a přečíst text.

---

73 Ustanovení § 3 odst. 1 řádu výkonu vazby.

74 Ustanovení § 3 odst. 2 řádu výkonu vazby.

Dostupné by tedy měly být verze v různých jazycích a zjednodušené verze textu pro mladistvé či osoby, kterým čtení a psaní dělá potíže.⁷⁵

V rámci šetření bylo zjištěno, že věznice disponuje různými jazykovými mutacemi vnitřního řádu, takže cizinci měli tento dokument k dispozici v jazyce, kterému rozumí. Nicméně vnitřní řád psaný zjednodušenou (tzv. easy-to-read) formou se ve věznici nenacházel. Vzhledem k tomu, že v době systematické návštěvy se ve věznici nacházel jeden mladistvý a tato situace se jistě v budoucnu může opakovat, stejně jako mohou být do vazby umístěny osoby s lehkým mentálním postižením nebo neschopné číst, doporučuji věznici, aby alternativní variantu textu vnitřního řádu vytvořila. Toto jsem již v minulosti při své činnosti jedné z věznic doporučovala v souvislosti s osobami se sluchovým postižením.⁷⁶

Z rozhovoru s personálem také vyplývá, že jsou práva a povinnosti s nově nastoupivším obviněným důkladně probírány při rozhovoru, což je chvályhodný přístup, který vhodně doplňuje předání výtisku vnitřního řádu, a proto by v něm měla věznice i nadále pokračovat.

14. Stížnosti

Možnost podávání stížností je jedním ze základních nástrojů, který mohou obvinění použít, aby poukázali a případně následně i vyřešili problémy, kterým mohou ve vazbě čelit. Funkční stížnostní mechanismus je tedy důležitý pro prevenci špatného zacházení. Aby osoby neměly obavy z toho, kdo může jimi podané stížnosti číst, měly by být ke stížnostem vyhrazené zvláštní schránky nesoucí označení, kdo je odpovědný za jejich vybírání.

Obrázek 16: Schránka na stížnosti

V navštívené věznici se schránky na stížnosti nachází na chodbách. K těmto se mohou obvinění dostat, pouze když jsou naváděni mimo celu, tedy minimálně jednou denně při cestě na vycházku. Na schránkách není uvedeno, kdo stížnosti z nich vyzvedává, ani obvinění na tuto otázku nedokázali odpovědět. Vzhledem k tomu, že někteří mohou

---

75 Informace dostupné v ustanovení odst. 130 24. obecné zprávy o činnosti Výboru CPT, 2015, CPT/Inf (2015) 1, dostupné z: <https://rm.coe.int/1680696a9c>, a v ustanovení odst. 54 26. obecné zprávy o činnosti výboru CPT, 2018, CPT/Inf (2017) 5, dostupné z: <https://rm.coe.int/168070af7a>.

76 Jednalo se o věc vedenou pod sp. zn. 5347/2018/VOP/JM. Zpráva o mém šetření a závěrečné stanovisko jsou dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/6262> a <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/6444>.

být odrazeni od podání stížnosti, pokud si myslí, že schránku vybírá personál daného oddílu (např. z případného strachu z odplaty), je vhodné na všechny stížnostní schránky doplnit dané označení.

Opatření:

29) doplnit na schránky na stížnosti označení, kdo je vybírá a vyřizuje (bezodkladně)

Přehled opatření k nápravě

Bezodkladně

- systémově zajistit soukromí obviněných žen, aby nedocházelo k tomu, že je příslušníci uvidí, byť neúmyslně, neoblečené (opatření 4)
- upustit od povinnosti obviněných povstat při vstupu příslušníka do místnosti (opatření 14)
- upustit od povinnosti obviněných odpočívat přes den pouze na ustlaném lůžku (opatření 15)
- poučit lékaře o tom, že záznam zranění vězňených osob má obsahovat co nejpřesnější popis událostí, zacházení a následných fyzických i psychických projevů, jak je udává vyšetřovaný, záznam o lékařském a psychologickém nálezů včetně barevných fotografií zranění, stanovisko lékaře, co se týká pravděpodobné souvislosti nálezů a možného mučení a špatného zacházení, a případné doporučení další péče (opatření 27)
- doplnit na schránky na stížnosti označení, kdo je vybírá a vyřizuje (opatření 29)

Do 1 měsíce

- vytvořit a obviněným distribuovat seznam aktivit, jichž se mohou účastnit (opatření 18)
- umožňovat obviněným návštěvy bez sluchové a zrakové kontroly (opatření 22)

Do 3 měsíců

- upravit kamerový systém v místnosti pro provádění osobních prohlídek tak, že bude pouze vytvářet záznam přístupným vybraným členům personálu, a to jen pro potřeby prošetření stížností a incidentů; o tomto poučovat prohlížené osoby (opatření 2)
- zavést častější a delší sprchování všech obviněných (opatření 16)
- zajistit každému obviněnému místo k sezení u stolu při konzumaci jídla; jídlo servírovat v talířích a s příborem, pokud to u konkrétních obviněných nepředstavuje bezpečnostní riziko (opatření 17)
- zajistit, aby obviněným objektivně bylo umožněno minimálně třikrát týdně účastnit se nějaké smysluplné aktivity mimo celu (opatření 19)
- snížit počet obviněných realizujících současně vycházku v jednom dvoře (opatření 20)
- zvětšit přístřešek na vycházkových dvorech (opatření 21)

	<ul style="list-style-type: none"> • instalovat do lékařských vyšetřoven kamerový systém, který by umožňoval lékaři jeho zapínání a vypínání a přenášel pouze obrazový záznam (opatření 25)
Do 6 měsíců	<ul style="list-style-type: none"> • opravit prostor sprchy v oddíle se zmírněnou vazbou (opatření 8)
Do 1 roku	<ul style="list-style-type: none"> • oddělit toalety na celách od zbytku místnosti stavebně-technickou přepážkou za současného zajištění účinného odvětrávání (opatření 7) • zajistit větší míru soukromí telefonických rozhovorů obviněných (opatření 23)
Průběžně	<ul style="list-style-type: none"> • provádět důkladné osobní prohlídky individuálně na základě zhodnocení rizik (opatření 1) • donucovací prostředky používat při eskortách pouze v odůvodněných případech, nikoli plošně (opatření 3) • zajišťovat ochranu zdraví obviněných nekuřáků na oddíle se zmírněným režimem (opatření 5) • poučit příslušníky o nutnosti používání výhradně nočního svícení při nočních kontrolách cel (opatření 6) • poskytovat obviněným týdně sedm kusů erárního spodního prádla a ponožek a dvě trika (opatření 9) • umožňovat kombinování vlastního a erárního oblečení (opatření 10) • umožňovat obviněným výměnu dostatečného množství vlastního oblečení i jen jednou za dva týdny (opatření 11) • při výměně oblečení umožňovat obviněným nejprve převléci se do čistého oblečení a až následně odebrat oblečení použité (opatření 12) • zajišťovat možnost praní vlastního oblečení obviněných ve vazební věznici (opatření 13) • provádět vstupní lékařské prohlídky bezodkladně po nástupu do vazby nejpozději následující den (opatření 24) • pořizovat fotodokumentaci zranění obviněných a ukládat ji do příslušné zdravotnické dokumentace (opatření 26) • zajistit profesionální tlumočení v případě jazykové bariéry při poskytování zdravotní péče cizincům (opatření 28)